

VOORBIJ DE GRENZEN

Rudi Meulemans

Voorbij de grenzen

Een reis door een verborgen schrijversleven

De auteur ontving voor het schrijven van dit boek een werkbeurs van het Vlaams Fonds voor de Letteren.

De gedichten van K.P. Kavafis zijn opgenomen in de vertaling van Hans Warren en Mario Molegraaf. (K.P. Kavafis, *Gedichten*, Amsterdam: Uitgeverij Bert Bakker, 1984)

De citaten uit *Where the Stress Falls* van Susan Sontag zijn opgenomen in de vertaling van Heleen ten Holt en Christien Jonkheer. (Susan Sontag, *Waar de nadruk ligt*, Amsterdam: De Bezige Bij, 2002)

De uitgever heeft getracht alle rechthebbenden op copyright van fotomateriaal te bereiken. Zij die desondanks menen aanspraak te kunnen maken op deze rechten, kunnen zich tot de uitgever wenden.

© Rudi Meulemans, 2017

© Nederlandse uitgave: Hollands Diep, Amsterdam 2017

© Omslagfoto: George Platt Lynes

Omslagontwerp: b'IJ Barbara

Typografie: Crius Group, Hulshout

Foto auteur: © Ivan Put

ISBN 978 90 488 3244 6

ISBN 978 90 488 3245 3 (e-book)

NUR 320

www.hollandsdiep.nl

www.overamstel.com

OVERAMSTEL

uitgevers

Hollands Diep is een imprint van Overamstel Uitgevers bv

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeveelvoudigd en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor Kris

Ik rij de lange oprit op die aanvankelijk omzoomd is door bomen
maar later enkel nog een karrenspoor is tussen de velden. En dan
duikt het huis op. Ik herken het. Dit is het. Dit is Haymeadows.

Deel 1

1

Onderweg van Brussel naar New York wentel ik mij in het door de luchtvaartmaatschappij verstrekte rode dekentje. De piloot kondigt hevige turbulentie aan. De Spaans uitzierende dame naast mij haalt een rozenkrans tevoorschijn. Ze begint te bidden. Ik zoek troost in de muziek die mijn geliefde voor mij gedownload heeft op mijn iPad.

Ik reis naar Yale University in New Haven, waar ik in de Beinecke Rare Book & Manuscript Library de *Glenway Wescott Papers* wil inkijken.

De eerste keer dat ik de naam Glenway Wescott tegenkwam, was in een essay van Susan Sontag over zijn roman *The Pilgrim Hawk* (1940). Sontag vraagt zich af waarom het boek veronachtzaamd wordt. Haar essay 'Where the Stress Falls' begint met de woorden:

‘Deze grote Amerikaanse roman (...) opent met de stem van de herinnering, dat wil zeggen, met de stem van de onzekerheid.’

Kort daarna las ik zelf *The Pilgrim Hawk*. De onzekerheid, gebaseerd op de onbetrouwbaarheid van de herinnering, is een aspect van een sensibiteit die ik herkende. Het is een manier van kijken naar de wereld die mij vertrouwd is. Net zomin als ik, is Glenway Wescott iemand van het grote gebaar of de grote woorden. Hij schrijft met een bijzondere aandacht voor details en met onvoorwaardelijk mededogen. Ik voelde mij meteen thuis bij hem. Ik wilde meer te weten komen.

Naast *The Pilgrim Hawk* schreef Glenway Wescott in zijn jeugd nog twee romans en enkele verhalenbundels. Daarna heeft hij niets meer gepubliceerd. Maar hij bleef wel schrijven. Deze teksten liet hij aan niemand lezen. Ze werden zorgvuldig opgeborgen.

Wescott overleed in 1987, op zesentachtigjarige leeftijd, in zijn huis in New Jersey, Haymeadows. In het schuurtje naast het huis, op de zolder en in de bergkamer achter de keuken hield hij een archief bij dat zijn hele leven bestreek. Het bestond uit manuscripten, brieven, dagboeken, notitieboekjes, zakenpapieren, krantenknipsels, foto's en allerlei objecten. Niet minder dan zeven bibliotheken waren geïnteresseerd in dit materiaal. Uiteindelijk werd het archief door zijn broer, Lloyd, overgedragen aan de Beinecke Library, waar het werd ondergebracht in de 'Collection of American Literature'. Toen ik dit eenmaal wist, liet de vraag wat ik daar zou kunnen vinden me niet meer los. Ik wilde deze onbekende teksten van Glenway Wescott lezen om te achterhalen waarop de affiniteit die ik met deze schrijver voel gebaseerd is. Ik moest ernaartoe.

De turbulentie neemt af. De Spaanse dame is in slaap gesukkeld, de rozenkrans tussen haar vingers. Een steward komt langs met een glaasje water. Ik prop het kussentje waarop het logo van de maatschappij staat in mijn rug.

Mijn geliefde heeft zich geamuseerd met het samenstellen van een elegante playlist met voornamelijk muziek van Johann Sebastian Bach. De vertrouwde klanken geven mij tijdens de nachtelijke vlucht in een verduisterd vliegtuig een behaaglijk gevoel. De *Eerste cellosuite* door Mstislav Rostropovich gaat de openingssonatine van *Actus Tragicus* in een uitvoering onder leiding van Gustav Leonhardt vooraf. Daarna zingt het Collegium Vocale de cantate *Weinen, klagen, sorgen, zagen*.

Ik laat de muziek los en droom weg. Ik zie de donkere oceaan onder ons, de stille getuige van het heen-en-weerverkeer dat sinds de oversteek van Christoffel Columbus, wiens praalgraf ik ooit bewonderde in de Catedral de Santa Maria de la Sede in Sevilla, op gang

is gekomen. Deze Atlantische Oceaan, die de continenten Europa en Amerika van elkaar scheidt en waarvoor de mens steeds ingenieuzere machines uitgevonden heeft om haar te doorklieven of te overvliegen, kent de geheimen van de vele uitwisselingen tussen de oude en de nieuwe wereld.

Na acht uur vliegen word ik uit mijn droomtoestand gewekt. Even later sta ik voor de controleposten op John F. Kennedy International Airport. Samen met de andere reizigers schuifel ik braafjes door het met linten aangelegde doolhof tot ik aan de hokjes kom waar het geüniformeerde ontvangstcomité ons opwacht. Een afgetrainde jongen controleert mijn paspoort en vraagt of ik mijn hand op het apparaat wil leggen dat de vingerafdrukken in digitale tekens omzet. Hij glimlacht wanneer hij mij vraagt om mijn bril af te zetten voor de foto. Wat een contrast met zijn collega met wie ik geconfronteerd werd toen ik hier een paar jaar geleden samen met mijn geliefde stond. Wachtend in de rij merkten we dat koppels voor ons steeds per twee door de controlepost gingen. Toen het eindelijk onze beurt was, liepen mijn vriend en ik dan ook samen naar de beamtbe, een robuuste zwarte vrouw van rond de veertig in een te klein uniform. Meteen riep ze tegen mij dat ik terug in de rij moest gaan staan.

‘Wacht je beurt af.’

Ik legde deze vrouw, die ons een bezoek aan haar land schijnbaar wilde ontraden, uit dat wij een koppel waren.

‘Niet in dit land.’

Vanaf het vliegveld is het een uurtje rijden naar New Haven. Mijn huurauto blijkt een witte Toyota Corolla te zijn. Het is een recenter model van de auto waarmee Yukio Mishima rondreed in het echte leven en in de film van Paul Schrader.

Mishima: A Life in Four Chapters is een merkwaardige film omdat de Hollywoodregisseur, die bekendheid verwierf met *American Gigolo*, zich interesseerde voor de biografie van een Japanse schrijver,

voor een compleet andere cultuur, voor een land waartegen de Verenigde Staten nog oorlog hebben gevoerd. Maar ook omdat Schrader focust op de dramatisch-spectaculaire dood van de schrijver, alsof de filmmaker wil aantonen dat het einde het gehele leven bevat.

Interessanter voor mij is echter de gelaagdheid. Er is het leven van Yukio Mishima, een man die ik niet meer kan ontmoeten. Er is het personage in de film van Paul Schrader. En er zijn mijn herinneringen aan de film. De filmbeelden flitsen door mijn hoofd. Bij sommige beelden twijfel ik of ze uit de film van Schrader komen of dat ik ze zelf heb verzonnen, gebaseerd op wat ik weet van het leven van Mishima. De omhelzing met zijn minnaar die ik zie, bijvoorbeeld. Zit die in de film of is het een product van mijn verbeelding?

Ik graai in mijn geheugen, maar ik kan me beter op de weg concentreren. Gegraveerd in de rechterachteruitkijkspiegel van de Toyota Corolla lees ik:

Objects in mirror are closer than they appear.

Soms zijn de dingen dichterbij dan je denkt en soms probeer je dichterbij de dingen te komen. Dat is het doel van mijn reis: ik ben hiernaartoe gekomen om dichterbij Glenway te komen.

Op de achteruitkijkspiegel is een sprinkhaan komen zitten. Zijn voelsprieten wapperen. Hij klampt zich stevig vast. Hij houdt mij de rest van de tocht gezelschap, mijn dappere felgroene vriendje. Wanneer ik in New Haven een garage aan de overkant van het hotel binnenrij, springt hij van de spiegel. Hij heeft het gehaald. Ik ook.

De hotellobby is volledig wit: muren, vloer, meubilair. In het midden staat een tafel met een enorm boeket namaakbloemen. Ook die zijn wit. De inrichting heeft weinig charme.

Na het inchecken neem ik de lift naar de negende verdieping. Ik heb een kamer gekregen aan de achterkant van het gebouw met uitzicht op de Old Campus van Yale University. Ik kijk recht op de Harkness

Tower, waarvan mijn reisgids meldt dat hij opgetrokken werd tussen 1917 en 1921 en zesenzestig meter hoog is. Het gebouw lijkt veel ouder. De bombastische bouwstijl is wat men hier *Collegiate Gothic* architectuur noemt. In mijn kamer, aan de muur naast het raam, hangt een ingelijste poster van diezelfde Harkness Tower. Wanneer ik eerst naar buiten kijk en dan naar binnen, lijkt het alsof ik inzoom.

Het is ijskoud in de kamer. De airconditioning draait op volle toeren, terwijl het buiten niet eens zo warm is. Het raam blijkt niet open te kunnen. Na wat onhandig gepruts slaag ik erin het toestel uit te zetten. Daarop besluit ik iets te gaan eten en pas later mijn koffer uit te pakken. Ik blijf weinig last te hebben van het tijdsverschil, het is hier zes uur vroeger dan in Brussel, maar ik heb wel honger. Bij het naar buiten gaan vraag ik aan de jongen achter de balie om de kamermeisjes te verwittigen op mijn kamer de airco niet aan te zetten. Een ongewoon verzoek blijkbaar. Maakt de airco misschien te veel lawaai? Nee, dat is het niet. Ik leg uit dat wij in Europa niet gewend zijn de airco te laten draaien bij deze milde temperaturen. Hij is verbaasd en zegt met een stem die van medeleven getuigt dat we ons dan toch de hele tijd oncomfortabel moeten voelen.

‘Nee, hoor,’ zeg ik, ‘dat valt wel mee.’

Ik leg uit dat ik graag het raam zou willen openzetten. De jongen voelt met me mee. Als ik dat echt wil, kan een technicus de sloten die op de ramen zitten openmaken, maar dan moet ik wel een officieel document ondertekenen waarin ik bevestig dat dat op mijn verzoek gebeurd is en dat het hotel niet verantwoordelijk kan gesteld worden voor eventuele schade of ongevallen. Ik besluit mee te gaan in deze Amerikaanse paranoia en beloof dat ik in een eventuele poging om mij van kant te maken niet uit het raam zal springen. Nu kijkt de jongen me zeer wantrouwend aan.

‘Oké,’ is alles wat hij nog zegt.

Even later geniet ik van een uitstekend diner in het Union League Café. Tussen professoren en ouders met hun hier studerende zonen en dochters zit ik in een ruimte waarvan de inrichting doet den-

ken aan een Parijse brasserie. Ik eet krab uit Maine met erwtjes en een coulis van munt, avocado en koriander en vervolgens gegrilde kwartels met geglaceerde worteltjes. Ten slotte trakteer ik mij op een crème brûlée die in deze setting niet misstaat.

Wanneer ik terug in mijn hotelkamer kom, ligt er een chocolaatje op mijn kussen te wachten. De airco draait volop. De ramen kunnen nog steeds niet open.

De volgende morgen denk ik bij het ontwaken dat ik op mijn linkerzij lig. Wanneer ik mijn ogen opendoe, blijkt dat ik op mijn rechterzij lig. Het eerste moment is verwarrend. Het lijkt alsof de wereld op zijn kop staat. De werkelijkheid is als vanouds, maar doordat ik mijn positie ertegenover verkeerd inschatte lijkt alles anders.

Het is nog vroeg: zeven uur. De bibliotheek gaat om negen uur open. Toch sta ik op. Ik wil mijn dagen hier ten volle benutten.

In de ontbijtruimte is het nog kouder dan op mijn kamer. Het buffet biedt weinig aantrekkelijks. Ik neem een platte croissant en besluit op mijn kamer zelf een kopje thee te zetten met de daarvoor ter beschikking gestelde waterkoker.

In een rieten mandje, naast de waterkoker, liggen papieren zakjes gevuld met een soort van zaagsel dat voor thee moet doorgaan. Gelukkig heb ik Earl Grey French Blue van Mariage Frères meegebracht. Wanneer ik de doos openmaak, komt de geur van bergamot mij tegemoet en even later geniet ik van de Earl Grey met *velours de bergamote & bleuet royal*.

Ik wandel over de neogotische Old Campus van Yale University. Her en der zijn er door ijzeren hekken afgesloten pittoreske binnentuinen waarin witte tenten opgesteld staan, vermoedelijk voor de festiviteiten ter gelegenheid van *graduation week*.

Wanneer ik aan het einde van een met bomen omzoomde straat met huizen voor de *masters* van verschillende *colleges* rechts afsla, doemt onverwachts de Beinecke Library op. Het moderne gebouw

is in 1963, mijn geboortjaar, ontworpen door Gordon Bunshaft. Via mijn reisgids kwam ik te weten dat dit een van de grootste gebouwen ter wereld is dat exclusief gewijd is aan het bewaren van oude manuscripten en zeldzame boeken. Het gebouw staat centraal op een grote, geplaveide plaza, waardoor het geïsoleerd is van de omringende, oudere architectuur. Het nieuwe gebouw sluit niet aan op de geschiedenis, maar wordt erdoor omringd.

De benedenverdieping bestaat uit een donker getinte glaspartij. Daarboven torent een zes verdiepingen hoge constructie: een betonnen raster met daarin vlakken van marmer uit Vermont.

Tegelijk met mij arriveert er een bus Japanse toeristen. Ze verdringen zich voor de enige ingang. Ik laat hen voorgaan. Wanneer ik uiteindelijk door de glazen draaideur van rookglas stap, ben ik compleet verrast. Van buiten heeft het gebouw een gesloten karakter. Binnen laten de marmeren vlakken sfeervol gefilterd licht door. In het midden rijst een glazen boekentoren op, volgestouwd met oude lederen banden. Daaromheen ligt, op de eerste verdieping, een brede gaanderij waar de Japanners druk bezig zijn met het nemen van foto's. Mijn tijdelijke werkplek blijkt een attractie te zijn.

Ik berg mijn rugzak op in een kluisje. Omdat ik mij van tevoren via de website van Yale University geregistreerd heb, kan ik meteen doorlopen naar de voor toeristen verboden benedenverdieping. Aan een lange balie moet ik mij legitimeren. Mijn paspoort en rijbewijs worden gescand. Daarna moet er weer een foto genomen worden. Deze keer mag ik mijn bril ophouden. Dan kan ik bijna aan de slag, maar niet vooraleer ik de veiligheidsagente gepasseerd ben. Van haar krijg ik een papiertje met daarop de regels die ik moet respecteren om, zoals het er staat, de integriteit van de collecties van de Beinecke Library te vrijwaren. Er zijn twee kolommen: een met wat toegelaten is, een andere met wat niet toegelaten is. Toegelaten: potloden, losse vellen papier, laptop (zonder tas), iPad, bril (zonder brillenkoker). Niet toegelaten: kleding die niet gedragen wordt, hoeden, handtassen, rugzakken, schriften, pennen, balpennen, camera's.

Voor mijn vertrek had ik gemaaid met de verantwoordelijken van de Collection American Literature. Ik had een uiterst vriendelijk antwoord gekregen. Ze waren blij met mijn interesse voor hun verzameling. Mij werd verzocht een iPad mee te brengen om de documenten te fotograferen. In de mail staat een gedetailleerde uitleg over het systeem van de leeszaal en een nauwkeurige omschrijving van de inhoud van de genummerde dozen waarin de *Glenway Wescott Papers* opgeborgen zitten. Op basis daarvan maakte ik in Brussel al een selectie. In de ontvangstruimte, die door een glazen wand van de leeszaal is gescheiden, staan de blauwgrijze kartonnen dozen op mij te wachten. Een voor een mag ik ze ophalen. Aan de baliebediende vraag ik mijn eerste doos.

Ik stap, met de doos in mijn handen, de leeszaal binnen. Hier heerst volledige stilte. Er staan twaalf grote tafels. Op dit vroege uur zijn er nog maar twee andere mensen aan het werk. Vlak bij de ingang zit een blonde jongen met een grote zwarte bril voor zich uit te staren. Op de tafel ligt een boek voor hem open. Verderop, bij de muur, zie ik een elegante vrouw zitten met kortgeknipt zwart haar. Ze is helemaal in het zwart gekleed, broek en blouse. Ik vermoed dat ze ongeveer mijn leeftijd heeft. Wanneer onze blikken elkaar kruisen, groet ze mij.

Ik ga aan een tafel bij het raam zitten dat uitkijkt op een verzonken beeldentuin. De doos staat voor mij. Hier heb ik maandenlang naar uitgekeken. Nu gaat het beginnen. Ik wil dit moment rekken. Ik talm. Ik richt mijn blik naar boven. Het plafond bestaat uit een houten latwerk waarboven tl-lampen verscholen zitten. Hierin hangt ook een camera die recht naar beneden op het werkvlak gericht is. Iemand volgt alles wat ik doe.

Ik open de doos. Er zitten verschillende oranje mappen in die met haakjes op richeltjes aan de zijkant van de doos zijn opgehangen. Ik mag er nooit meer dan één map per keer uit halen om te vermijden dat materiaal van de ene map in de andere terecht zou komen.

In de eerste map die ik open vind ik een foto die genomen is in de tijd dat Glenway zijn vriend Monroe leerde kennen in Chicago. Dat was in 1919. Ze staan naast elkaar op een grasveld voor een

gebouw van de universiteit. Beiden zijn ze elegant gekleed, stijlvol. Ik moet toegeven dat Glenway ietwat verbleekt naast de charismatische Monroe, die de allures van een Hollywoodster heeft. Monroe is geblokt. Hij heeft een donkere huid, een bijna Grieks profiel, volle lippen. Zijn haren zijn met pommade naar achteren gekamd. Glenway ziet er schooljongensachtig uit, slungelig zelfs. Hij heeft een ovaal gezicht, golvende haren en is groter – veel te lange benen – dan Monroe. Ik weet dat Glenway prachtige ogen had, staalblauw. Maar dat kun je op de zwart-witfoto niet zien.

*

De muren van de Ida Noyes Hall van de University of Chicago zijn opgetrokken in witte kalksteen en tot op twee meter hoogte bekleed met groen geschilderde houten lambrisering. Het meest spectaculaire kenmerk van de ruimte is het plafond met gotische motieven in het stucwerk.

Op de avond waarop The Poetry Club bijeenkwam, was het kleine zaaltje gevuld met het geroezemoes van een vijftigtal poëziefhebbers die nieuwsgierig wachtten tot Glenway Wescott als kersverse voorzitter van de vereniging het podium zou beklimmen om een jonge dichter te introduceren die nieuw werk ging voorlezen.

Stipt om acht uur ging Glenway naar voren en nam plaats achter het spreekgestoelte. Hij keek het publiek in. Zijn blik bleef hangen bij een mediterraan uitziende man die in het midden van de zaal was gaan zitten. De man droeg een vest en een vlinderdas.

Wanneer Glenway voor een publiek sprak, probeerde hij in de zaal altijd iemand te vinden tot wie hij zich in gedachten richtte. Dat hielp hem om de juiste toon te vinden, om het spreken levendig te houden, concreet.

Hij begon zijn korte speech met te stellen dat de schoonheid nooit nutteloos kan zijn. Hij had het over de zorgzame aandacht waarmee we naar de mensen en de dingen om ons heen moeten

kijken en over de taak van de kunstenaar om die gevoeligheden weer te geven in zijn werk. De poëzie moet uiting geven aan het mededogen. Op die manier kan er gebouwd worden aan een betere wereld.

Na zijn inleiding ging Glenway op de eerste rij zitten. De woorden van de dichter fladderden daarna bevallig door de lucht.

Tijdens het drankje na de poëzielezing sprak de man tegen wie Glenway in gedachten gesproken had, hem aan. Hij zei dat hij Monroe Wheeler heette en dat Glenway het hem niet kwalijk mocht nemen, maar dat hij niet zo onder de indruk geweest was van de jonge dichter. Hij kon precies uitleggen waarom dat zo was. Hij vond de poëzie technisch onmiskenbaar geslaagd maar te abstract en de dichter ongenaakbaar en daardoor onpersoonlijk. Zijn woorden hadden hem daarom niet geraakt.

‘De techniek is één ding,’ zei Monroe, ‘maar uiteindelijk gaat het in de kunst om de emotie. Het is de emotie die ons leidt tot inzicht.’

Monroe was direct en geraffineerd, iemand die ervan uitgaat dat een gesprek interessant moet zijn.

‘Schrijf je zelf?’ vroeg hij.

Glenway knikte.

‘Ik zou graag jouw gedichten willen lezen. Of misschien wil je ze mij wel voorlezen? Ik heb geboeid naar jouw introductie geluisterd. Je spreekt heel mooi.’

*

In de map met de foto van Glenway en Monroe vind ik ook een klein zwart linnen notitieboekje. Het ruikt een beetje muf. Op de eerste bladzijde staat:

CHICAGO, 1919

Tot mijn grote opluchting kan ik het handschrift van Glenway gemakkelijk lezen. Hij schreef volledig in hoofdletters, cursief, in

blauwe inkt. Met mijn hand streel ik over het blad. Voor de eerste keer ben ik zo dicht bij Glenway.

Ik lees dat hij op een avond een wandeling in het park maakt met een jongen die ook lid is van The Poetry Club. Hij noemt de jongen niet bij naam. Tijdens de wandeling heeft die jongen het initiatief genomen en Glenway een bosje in getrokken. Ze zijn niet veel verder gekomen dan wederzijdse masturbatie. Glenway noemt het toch een aanzienlijk succes.

Het is niet duidelijk wanneer Glenway deze notities maakte. Op het moment zelf, in 1919, of later. Zijn openhartigheid verrast mij.

Ik blader verder tot ik bij een passage kom over Monroe. Glenway voelt zich onmiddellijk tot hem aangetrokken. Wat gewoon is. Het is hem al meermaals overkomen dat een aanvankelijke – niet meteen negatieve maar toch wel ietwat ongunstige of op zijn minst neutrale – impressie omgeslagen is in een sterke aantrekkingskracht. Iemand die hem eerst onbewogen laat, kan hem later gaan fascineren, ja zelfs obsederen. Lichamelijke kenmerken die hem aanvankelijk koud laten, kunnen hem later heftig beroeren. Nu heeft hij schrik dat het omgekeerde zal gebeuren.

In wat volgt, stapelen de twijfels zich op. Glenway is blij met Monroes aandacht, maar misschien heeft hij hem verkeerd begrepen en is Monroe enkel geïnteresseerd in zijn gedichten. Dat is zelfs waarschijnlijk. Misschien heeft Monroe geen belangstelling voor jongens. Heel goed mogelijk. En zelfs al heeft hij belangstelling voor jongens, dan is het nog belachelijk te veronderstellen dat Monroe hem aantrekkelijk zou vinden.

Ik kijk naar de letters op het papier. Dit is Glenways leven.

Met een potlood schrijf ik op een los vel papier een zin van Glenway:

*TIME AND TIME AGAIN THE WORKINGS OF THE INTERHUMAN
CHEMISTRY AMAZE ME.*

Iedereen in Chicago sprak over het pas geopende Drake Hotel. Glenway stapte door de draaideur van het nieuwe luxehotel de rode lobby binnen die ontworpen was om te imponeren: rood kamerbreed tapijt, rode traplopers en rood behang boven een eikenhouten lambrisering. In het midden stond een octogonale lage tafel met daarop een reusachtig boeket met veel witte lelies die de gehele lobby huldten in een zoete geur. Aan het cassetteplafond hingen verschillende kristallen luchters die zorgden voor glinsteringen door de ruimte heen.

Glenway liep de trap op naar de Palm Court Bar. Monroe zat in een lederen sofa in een hoekje op hem te wachten. Hij gaf Glenway een cadeau: *The Moon and Sixpence*, de nieuwe roman van W.S. Maugham.

‘Toen ik het boek in de winkel zag liggen, dacht ik meteen aan jou,’ zei hij. ‘Ik denk dat je het interessant zult vinden.’

Glenway bedankte hem. ‘Ik heb erover gehoord en wil het graag lezen.’

Ze besloten van de avond te genieten en bestelden allebei een Mint Julep vooraleer Chicago, zoals de kranten aankondigden, drooggelegd zou worden en ze zich noodgedwongen zouden moeten neerleggen bij de waarden die hun werden opgedrongen.

Het was de eerste keer dat ze elkaar terugzagen na hun ontmoeting op de poëzieavond. Ze wilden elkaar beter leren kennen.

Monroe zei dat hij bij zijn ouders woonde, in een buitenwijk van Chicago. Zijn vader was rijk geworden met een visbedrijf en hield zich nog enkel bezig met zijn bibliofilie.

‘Hij heeft een kleine drukpers voor mij gekocht,’ zei Monroe.

Glenway vertelde over zijn kinderjaren op de varkensboerderij in Wisconsin waar zijn grootouders, in het midden van de negentiende eeuw, als pioniers vanuit het oosten naartoe getrokken waren. De emigratie had hun niet het verhoopte fortuin opgeleverd, hun

levensomstandigheden waren er nauwelijks op vooruitgegaan.

In tegenstelling tot Monroe had Glenway nooit veel van zijn ouders gekregen. Hij had ook nooit veel van hen verwacht. Wie in Wisconsin over enig artistiek talent beschikte, kon maar beter discreet zijn. Je deed wat je moest doen. Er waren geen keuzes. Alles was voorzien.

‘In mijn dorp was er geen ambitie, geen perspectief, weinig hoop,’ zei Glenway. ‘Mijn moeder gaf mij de raad: “Doe maar zoals iedereen.”’

Monroe bestelde voor hen allebei een tweede Mint Julep. Ze zaten knus bij elkaar op de bank onder een grote palm. Af en toe legde Monroe zijn hand achteloos op Glenways knie. Hij wilde weten of Glenway echt geloofde dat je door de kunst een beter mens kon worden, zoals hij in zijn inleiding voor The Poetry Club had gezegd. In zijn dorp in Wisconsin, zei Glenway, ging hij elke zaterdagavond naar de bioscoop om weg te dromen bij stomme films met Douglas Fairbanks of Theda Bara. Zijn lievelingsfilm was *Intolerance* van D.W. Griffith. Het beeld van Lilian Gish die haar kindje wiegt had hem nooit losgelaten. Dat had voor hem niets te maken met sentimentaliteit. De scène had hem voor het eerst doen nadenken over het samengaan van kunst en mededogen, hoe het ene tot het andere kon leiden.

‘De kunst was ook een manier om weg te geraken uit het dorp.’

Glenway legde uit dat hij in Chicago was dankzij de hulp van zijn oom Will, de broer van zijn moeder. Oom Will was, met de financiële steun van zijn vrouw, zakenman geworden, en had dankzij zijn sociale contacten een bredere kijk gekregen op de wereld. Hij was kunstliefhebber geworden, had zich het lot van zijn neefje aangetrokken en ervoor gezorgd dat Glenway bij zijn schoonmoeder in Chicago een kamer kreeg.

Het rode bakstenen huis, waar hij logeerde, had een zekere grandeur, maar lag op meer dan een uur met de trein van de campus in de West Side. Glenway had er een zolderkamer gekregen en at

's avonds met de schoonmoeder van oom Will. Het eten stelde niet veel voor, maar het tafelzilver was buitengewoon.

'De dame is fascinerend,' zei Glenway. 'Ze is graatmager en draagt altijd een zwarte jurk met een enorme witte kraag.'

Aan tafel moest hij haar vertellen over wat hij overdag allemaal beleefd had, de dingen die hij gezien had, de mensen die hij ontmoet had. Omdat het leven aan de universiteit tamelijk eentonig was, begon hij te fantaseren. Aanvankelijk beperkte hij zich tot het toevoegen van sprekende details, maar gaandeweg verzon hij hele verhalen.

De dame met de witte kraag had hem onlangs meegenomen naar een concert van het Chicago Symphony Orchestra met Sergei Prokofjev, die zelf zijn *Scythian Suite, op. 20* dirigeerde. Het korte werk had Glenway onverschillig gelaten. De hedendaagse compositie had hem niet weten te raken op de wijze waarop muziek uit een andere tijd hem kon beroeren. De techniek en de virtuositeit van Prokofjev waren indrukwekkend, maar Glenway werd niet meegesleept zoals bij de muziek van Bach, bijvoorbeeld. Het luisteren naar *Scythian Suite* deed hem enkel nadenken over dat werk. Bij Bach werd hij gestimuleerd om over het hele leven te mijmeren.

Glenway vertelde honderduit aan Monroe.

In haar huis had de dame met de witte kraag al haar boekenkasten, die gemaakt waren van esdoornhout met glazen fronten, op slot gedaan omdat ze niet wilde dat Glenway daarin ging snuffelen. Hij kon de boeken wel zien, maar ze niet aanraken.

'Ze vindt dat ik daar met mijn boerenhanden af moet blijven.'

'Jij hebt helemaal geen boerenhanden. Jij hebt grote, mooie, fijne handen.'

Glenway bloosde.

Monroe had een tafel geboekt in het restaurant van het hotel. De enkele keren dat Glenway uit eten was geweest, was dat in een pizzeria. Een echt restaurant had hij nog nooit bezocht.

Monroe was een en al voorkomendheid. Bij het verlaten van de bar hield hij de deur naar de lobby voor Glenway open. Toen ze de lift namen, liet hij hem voorgaan. Hij gedroeg zich als een echte gentleman.

Het restaurant bevond zich op de bovenste verdieping van The Drake met zicht op Lake Michigan. Ze kregen een tafeltje bij het raam.

‘Ik vraag mij af wat je nog allemaal met mij van plan bent,’ fluisterde Glenway Monroe in het oor.

‘Wacht maar,’ zei die.

Zou het dan toch mogelijk zijn? Het bleef voorzichtig aftasten. Toen de ober de kaart bracht, zei Glenway dat hij zich afvroeg wat die man van hen dacht.

‘Waarschijnlijk dat we vrienden zijn,’ zei Monroe. ‘Dat zijn we toch ook?’

‘Denk jij dat er hier vaker twee jongemannen samen komen eten?’

‘Zakenlui?’

‘Die komen toch eerder lunchen, niet?’

‘Dat is waar. Daar heb je een punt.’

Ze keken elkaar ondeugend aan.

‘Laten we het duurste op de kaart bestellen,’ zei Monroe. ‘Dan denkt die ober wellicht dat we twee restaurantcritici zijn.’

Toen Glenway de kaart opendeed, merkte hij dat er bij de gerechten geen prijzen stonden. Op Monroes kaart wel.

‘Dat heeft de ober alvast goed ingeschat,’ zei Glenway.

Die avond aten ze canapés met ansjovis, oesters, lamszadel à la Colbert met in boter gesauteerde snijbonen en aardbeienmousse. Monroe had gekozen.

Na het etentje nodigde Monroe Glenway uit om mee naar zijn huis te gaan. Zijn ouders waren er niet. Ze hadden de woning in Evanston voor zich alleen. Toen ze er aankwamen, nam Monroe

Glenway onmiddellijk mee naar de bibliotheek van zijn vader op de eerste verdieping. Glenway lachte toen hij de kasten vol boeken zag. Bij hem thuis op de boerderij was geen enkel boek te vinden behalve de familiebijbel, die zijn vader bewaarde op een plankje in de woonkamer. Het contrast kon niet groter zijn. Monroe toonde hem een uitgave van Emerson, die door zijn vader in kalfsleer gebonden was en met goudopdruk verfraaid. Het was een prachtig object.

Monroe trok Glenway naar zich toe en kustte hem op de mond. Hun handen verstrengelden zich. Er was geen reden meer om te twifelen. Monroe nam hem mee naar zijn slaapkamer. In het midden stond een enorm hemelbed. Monroe kleedde zich uit en sprong op het bed. Hij trok Glenway naar zich toe, kustte hem, streelde hem door zijn kleren heen en kleedde hem uit. Ze schoven tussen de vers gestreken witte lakens die afgeboord waren met een donkerrode satijnen bies. Tussen zulke zachte lakens had Glenway nog nooit gelegen. Hij kende enkel de door zijn moeder van lappen aan elkaar gezette lakens en de vaalgrijze ruwkatoenen lakens die de mevrouw bij wie hij logeerde hem gegeven had en waartegen hij soms, wanneer hij 's nachts de slaap niet kon vatten en hij zijn nachthemd opschortte, met zijn eikel schuurde. De zachtheid van de lakens bij Monroe voelde luxueus. Ze waren gemaakt van Egyptisch katoen van de fijnste kwaliteit.

*

Hoe verder ik lees in het Chicago-schriftje, hoe meer ik ervan overtuigd raak dat Glenway deze notities later gemaakt heeft. Het zijn herinneringen.

De herinnering is ambigue. Zelf twijfel ik gedurig of wat ik mij herinner echt zo gebeurd is. Die onzekerheid wordt nog groter wanneer ik, bijvoorbeeld omdat ik over het verleden schrijf, mij forceer om me iets te herinneren. Hervonden herinneringen zijn het sterkst te wantrouwen.

Nochtans weet ik dat we geen voldragen gevoelens kunnen hebben over het heden, enkel over het verleden. De emotie ligt in de herinnering.

*

Op een ochtend, tijdens een lezing in de aula van de universiteit, viel Glenway flauw. Nadat hij weer bijgekomen was, bracht een medestudent hem naar huis. In bed kreeg hij hoge koorts. Monroe kwam diezelfde dag nog bij hem langs. Glenway had een zere keel, suizingen in zijn oren en hoofdpijn. Hij dacht dat hij de Spaanse griep had, een virusinfectie die op dat moment heerste en in een paar dagen tijd kon leiden tot de dood. De geruchten gingen dat de ziekte was meegebracht uit Europa door soldaten die daar een jaar eerder hadden gestreden in de Grote Oorlog. De dame met de witte kraag wilde hem het liefst zo snel mogelijk het huis uit. Monroe liet hem overbrengen naar het Presbyterian Hospital. Daar stelde een dokter vast dat Glenway vermoedelijk de Spaanse griep had en daarnaast ook zeker aan de bof leed. Hij liet hem onmiddellijk opnemen.

De dagen gingen voorbij, maar de koorts wilde niet zakken. Het ging steeds slechter met Glenway. Wanneer de pijn het hevigst was, leek het alsof hij loskwam van zijn lichaam. Dan zag hij zichzelf liggen in het ziekenhuisbed.

In een koortsdroom verscheen een vage gestalte. Het was een naakte man die aan zijn bed stond en verwijtend naar hem wees. Hij zei niets. Glenway probeerde het beeld scherp te stellen. Toen zag hij het: het was zijn vader. Hij zag zijn enorme geslacht. Hij schrok wakker.

Na vier dagen kreeg hij een complicatie: een ontsteking van de linkerteelbal. De dokter zei dat het vaker voorkwam bij de bof en dat hij zich niet ongerust moest maken. Toen men er echter niet in slaagde om de koorts te laten dalen, zag de dokter geen andere uitweg dan de testikel te verwijderen.

De dag van de operatie lag Glenway triestig te wezen in het

ijzeren ziekenhuisbedje. Hij staaarde maar wat uit het raam. Altijd al was hij ontevreden geweest over zijn lichaam, onzeker. Nu zou hij ook nog een testikel kwijtraken. Monroe, die bij hem zat, zei dat het allemaal niet uitmaakte.

Na de operatie kwam Monroe de kamer van Glenway binnen met drie rode rozen. Oom Will was er ook en die had Glenways broertje Lloyd, die net twaalf was geworden, meegebracht. Glenway stelde Monroe voor als ‘mijn vriend,’ wat schijnbaar geen enkele argwaan wekte bij oom Will.

Lloyd was het toonbeeld van de gezonde boerenzoon met blozende wangen en blonde krullen. Hij was meteen op het bed gesprongen en had Glenway onder kusjes bedolven. Hij vlijde zich tegen hem aan.

Toen Monroe hem vroeg wat hij later wilde worden, antwoordde hij: ‘New Yorker.’

Meteen daarna zei hij tegen Monroe: ‘Het is zo raar. U lijkt op onze pa.’

‘Och Lloyd,’ zei Glenway.

Oom Will riep: ‘De jongen heeft gelijk. Toen jullie pa jong was. Ja, ja. Hij heeft gelijk.’

Glenway was de gelijkenis ook al opgevallen. Maar wat betekende dat? Misschien zou hij daar later voor in analyse kunnen gaan. Hij had horen vertellen over de lezingen die Sigmund Freud een paar jaren eerder gegeven had aan Clark’s University en hij wist dat er in New York al psychoanalytici aan de slag waren. Maar voorlopig had hij geen behoefte aan een verklaring. Nu wilde hij volop leven.

De jonge verpleegster die langskwam om Glenways temperatuur op te nemen was bijzonder zenuwachtig. Ze was een keer de kamer binnengekomen net op het moment dat Monroe Glenway een kus had gegeven. Ze giechelde. Glenway had geen koorts.

Na het vertrek van oom Will en Lloyd haalde Monroe een ca-deautje uit de leren tas die hij altijd bij zich had. Het was een prachtig ingebonden exemplaar van een Engelse vertaling van *De rerum natura* van Lucretius. Glenways bibliotheek groeide.

*

*WHY IS IT THAT MY FEELING OF HAPPINESS DEPENDS SO MUCH UPON
MY BELOVED?*

Deze zin komt uit het Chicago-schriftje. Ik moet denken aan mijn geliefde, die zo ver weg is. Wat zou hij nu aan het doen zijn? Mijn gedachten dwalen af. Dan kijk ik weer naar het schriftje dat voor mij ligt. Hoe zit het met Glenway?

Hij voelt zich goed in de nabijheid van Monroe. Misschien zijn er voor andere mensen andere mogelijkheden om gelukkig te zijn, maar niet voor hem. Nooit eerder had hij gedacht dat hij een relatie met een man zou kunnen hebben die langer zou duren dan een nacht of een week of hoogstens een maand. Met Monroe is er een band gesmeed. In zijn nabijheid voelt hij zich verlicht, alsof hij niet gebonden is aan de zwaartekracht.

Meer nog dan door zijn fysieke verschijning wordt Glenway tot Monroe aangetrokken door alles wat hij over hem weet. Hij raakt in de war wanneer hij probeert hierover te schrijven.

Het valt mij op dat Glenway in heel algemene termen over zijn gevoelens schrijft, bijna clichématig, in ieder geval weinig specifiek.

Glenway droomt ervan om ooit met Monroe hand in hand over straat te lopen. Misschien in Europa? Hij vraagt zich af of hij zijn ware aard voor de buitenwereld altijd zal moeten maskeren:

SHALL I EVER DARE TO WRITE ABOUT MY FEELINGS?

*

Glenway wandelde samen met Monroe onder de gietijzeren boog de Northwestern Campus van de University of Chicago op. Ze liepen over het pad tussen de beukenbomen en gingen op het gazon zitten voor de met klimop begroeide kapel, die geïnspireerd was op de

bouwwerken van Cambridge University in Engeland.

Overall rondom hen zagen ze koppeltjes liggen flirten in het gras. Jongens en meisjes. Zij konden ongegeneerd op een ontspannen manier hun saamhorigheid tonen in het openbaar.

Ze gingen zitten op het gras. Monroe had weer een cadeautje bij zich.

‘Je verwent mij,’ zei Glenway. ‘Je weet dat ik je niet veel terug kan geven.’

‘Daar vergis je je in,’ antwoordde Monroe. ‘Jij geeft mij juist heel veel terug.’

Toen Glenway het cadeautje uitgepakt had, schoten zijn ogen vol tranen. Monroe had eigenhandig, op de pers die hij van zijn vader gekregen had, een boekje gedrukt met twaalf gedichten van Glenway. Op een fluweelzwarte cover stond in reliëf-zilverdruk zijn naam:

Glenway Wescott

Glenway keek naar de verliefde jongens en meisjes om zich heen. Niemand van hen had die dag zo'n mooi cadeau gekregen. Uit dankbaarheid zong Glenway, daar op het gazon van de University of Chicago, op eigenzinnige wijze en met blasfemisch plezier het motet *Jesu, meine Freude* van Bach:

*Ob es itzt gleich kracht und blitzt,
Ob gleich Sünd und Hölle schrecken:
MONROE will mich decken.*